

Justitiedepartementet

Er referens
Ju2021/03838

Vår handläggare
Mike Winnerstig

Remissvar gällande betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) ställer sig i grunden positiv till utredningens bedömningar och till intentionen med de förslag som presenteras. Myndigheten har därutöver – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande sammanfattade synpunkter på det remitterade underlaget.

- FOI ser att myndigheten troligen kommer att beröras av utredningens förslag genom en ökad efterfrågan på expertis inom såväl teknisk-vetenskapliga som säkerhetspolitiska områden. Utredningen föreslår t.ex. att FOI ska medverka vid framtagningen och uppdateringen av den förteckning av framväxande teknologier, samt annan strategiskt skyddsvärd teknologi, som är nödvändig för att identifiera de skyddsvärda nationella aktörer som är verksamma inom dessa områden. FOI bejakar detta och ser en naturlig roll för myndigheten vad gäller att lämna stöd till Inspektionen för strategiska produkter (ISP) inom flertalet expertområden. ISP har överlämnat sin syn på resursbehovet för ett sådant stöd till utredningen och motsvarande resonemang kan återfinnas i betänkandet. FOI vill dock uttrycka oro för att utredningen underskattat resursbehovet för att myndigheten ska kunna bistå ISP på ett ändamålsenligt sätt. Dels har utredningen valt att föreslå en mindre resurstilldelning än ISP beräknat, vilket kan få konsekvenser för ISP:s möjligheter att erhålla stöd av FOI, dels uppfattar FOI att utredningen inte har tagit hänsyn till ISP:s behov av säkerhetspolitisk omvärldsanalys – vilket FOI skulle kunna bistå med, exempelvis genom en kontinuerlig säkerhetspolitisk lägesbild rörande antagonistiskt agerande mot Sverige.
- FOI delar utredningens oro över att en antagonistisk och/eller auktoritär stat direkt eller indirekt kan kontrollera en utländsk investerare. FOI menar att investeringsgranskningsmekanismen till stor del bör vara inriktad på att skydda mot investerare som är kontrollerade av auktoritära och antagonistiska stater. En av utredningens viktigaste slutsatser är att ett begrepp som ”antagonism” måste utgöra en omständighet vid granskning av utländska direktinvesteringar, d.v.s.

huruvida en investerare är baserad i eller styrd av en mot Sverige i säkerhetspolitiskt hänseende antagonistiskt inriktad stat. Detta ställer krav på en kontinuerligt uppdaterad säkerhetspolitisk lägesbild hos granskningsinstitutet, i detta fall ISP. Om en stat är antagonistiskt inställd till Sverige eller inte är dessutom potentiellt föränderligt. FOI noterar att utredningen inte diskuterar frågan om hur granskningen ska hantera utländskt ägande där staten, i vilken investeraren är hemmahörande, går från ett demokratiskt till ett auktoritärt system, eller om en tidigare icke-antagonistisk stat klassas som antagonistisk i relation till Sverige. Frågan om det ska vara möjligt att avsluta ett utländskt ägande i svenska företag i skyddsvärda sektorer, om staten där investeraren är hemmahörande förändras i auktoritär eller antagonistisk riktning till en grad som gör att det utländska ägandet blir en nationell säkerhetsrisk för Sverige, bör utredas vidare.

- FOI instämmer inte i utredningens förslag att undanta medieföretag från granskning av direktinvesteringar. FOI har t.ex. studerat hur ryska statsstyrda mediekoncerner använts i de baltiska länderna för riktad information och propaganda till rysktalande invånare, i syfte att så split i befolkningen och på andra sätt gynna ryska intressen. Företagsförvärv inom den svenska medievärlden i liknande syften skulle kunna få en utomordentligt stor och negativ betydelse för svensk nationell säkerhet. FOI anser därför att även medieföretag bör omfattas av det tänkta systemet för granskning.
- FOI saknar i betänkandet en uppskattning av hur många investeringar som kommer att behöva anmälas och granskas inom ramen för det föreslagna granskningssystemet över tid. Det saknas statistik över hur många investeringar, utländska såväl som svenska, som sker inom de skyddsvärda sektorerna varje år. Utan sådana underlag är det svårt att bedöma behovet av resurser och därmed i vilken grad granskningsmyndigheten och systemet kommer att ha kapacitet att genomföra nödvändiga granskningar. FOI befarar att detta har lett till en underskattning av det verkliga resursbehovet.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av enhetschef Mike Winnerstig. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Eva Liljefors och särskild rådgivare Mikael Wiklund deltagit.

.....
Jens Mattsson

.....
Mike Winnerstig

Datum
2022-02-21

Nr FOI-2021-1903

Sändlista:

Justitiedepartementet

(ju.remissvar@regeringskansliet.se samt
ju.L4@regeringskansliet.se)

Försvarsdepartementet

Internt FOI

Registrator

GD-sekreterare

Särskild rådgivare

Chefsjurist

AC